Bezoekadres Leudalplein 1, 6093 HE Heythuysen
Postadres Postbus 3008, 6093 ZG Heythuysen
Aantal pagina's: 2

Gemeente **leudal**

De Gemeenteraad Leudal

Ons kenmerk Z/25/185878/572233
Uw kenmerk
Behandeld door Esther Puts

Telefoonnummer (0475) 85 90 00
E-mail info@leudal.nl
Internet https://www.leudal.nl/

Datum 1 juli 2025
Verzenddatum 1 juli 2025

Onderwerp Zienswijze tegen ontwerp Provinciale Omgevingsvisie

Geachte raad,

De Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie (hierna POVI) is op 22 mei 2025 gepubliceerd. Deze visie is raadpleegbaar via de volgende website: https://www.limburg.nl/onderwerpen/omgeving/povi-ter-inzage/. Er is geen .pdf-versie door de provincie beschikbaar gesteld. Dit is in lijn met de wettelijke verplichting tot digitale bekendmaking. De ontwerpvisie ligt van 26 mei 2025 tot en met 7 juli aanstaande ter inzage. Tot en met 7 juli kan een zienswijze tegen de ontwerpvisie worden ingediend.

De Provinciale Omgevingsvisie (POVI) is het strategisch plan voor de fysieke leefomgeving in Limburg. In de POVI staan de provinciale ambities, doelen en kaders voor de lange termijn (2025-2050).

De POVI raakt een groot aantal en uiteenlopende belangen van onze gemeente. Ook heeft de visie mogelijk belangrijke gevolgen voor onze leefomgeving en de beleidsvrijheid van onze gemeente.

De POVI is zelfbindend voor de provincie. In de vervolgfase worden de ambities uit de POVI doorvertaald naar juridisch bindende instrumenten voor de gemeenten zoals een Omgevingsverordening en Projectbesluiten. Deze instrumenten werken wel dwingend voor de gemeente.

Het proces van de totstandkoming van de ontwerp POVI, waarbij het tempo ongekend hoog lag en afstemming onvoldoende was, kenmerkt zich door een gebrekkige afstemming met de gemeente(n). Herhaalde (bestuurlijke en ambtelijke) oproepen vanuit Midden en Noord Limburg om een pas op de plaats te maken en kwaliteit voor snelheid te prefereren zijn genegeerd.

Verder is het proces van provinciale zijde oorspronkelijk ingestoken als een herijking van de Provinciale Omgevingsvisie 2021. Naarmate de tijd vorderde bleek dat in voorliggend ontwerp echter sprake is van significante koerswijzigingen en keuzes met mogelijk vergaande gevolgen voor onze leefomgeving.

Een dergelijk stuk vraagt om een zorgvuldige afweging van alle belangen en de mogelijkheid om uitgebreid te participeren en te kunnen reageren op significante beleidswijzigingen. Helaas bood het doorlopen participatietraject deze mogelijkheid niet. Ook niet op bestuurlijk verzoek.

Gelet op het bovenstaande vonden wij het belangrijk om ten aanzien van de ontwerpvisie onze zienswijze in te brengen. Een afschrift van de brief aan Gedeputeerde Staten treft u hierbij aan. Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEUDAL

De gemeentesecretaris,

mr. drs. J.J.Th.L. Geraedts

De burgemeester,

D.H. Schmalschläger

Bijlage(n)
Afschrift van brief aan Gedeputeerde Staten zienswijze ontwerp Provinciale Omgevingsvisie

Gemeente leudal

OLS 2025 HEITSE

Bezoekadres Leudalplein 1, 6093 HE Heythuysen
Postadres Postbus 3008, 6093 ZG Heythuysen
Aantal pagina's: 22

Gemeente leudal

AANGETEKEND
E-mail: zienswijzeperiodepovi@prvlimburg.nl
Gedeputeerde Staten van Limburg
Cluster Ruimte
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Ons kenmerk	Z/25/185878/572906	**Telefoonnummer**	**(0475) 85 90 00**
Uw kenmerk		**E-mail**	**info@leudal.nl**
Behandeld door	E.J.E. Puts	**Internet**	**https://www.leudal.nl/**
		Datum	1 juli 2025
		Verzenddatum	07 JULI 2025
Onderwerp	Brief aan Gedeputeerde Staten zienswijze ontwerp POVI Leudal		

Geachte heer/mevrouw,

Van 26 mei tot en met 7 juli 2025 ligt het Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie Limburg en het planMER met bijbehorende passende beoordeling ter inzage. Middels dit schrijven maken wij gebruik van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Onze zienswijze bieden we aan, aan het college van Gedeputeerde Staten zoals door u verzocht op de provinciale website. Tegelijkertijd bieden wij de zienswijze ook aan Provinciale Staten van Limburg, aangezien zij het Bevoegd Gezag zijn met betrekking tot het vaststellen van de provinciale omgevingsvisie.

Wij zullen eerst enkele algemene opmerkingen plaatsen en vervolgens per hoofdstuk/thema reageren.

Regionale afstemming
Deze zienswijze bestaat uit een 'regionaal deel' en een 'lokaal deel'. Het regionale deel is binnen de beperkt beschikbare tijd zo goed mogelijk afgestemd met de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg. Er heeft echter geen centrale besluitvorming plaatsgevonden op het niveau van Noord- en Midden-Limburg. Elke gemeente heeft zelfstandig een afweging gemaakt welke regionale opmerkingen zij opneemt in haar zienswijze.

Artikel 217-a onderzoek 'Regie met ruimte'
Op 25 februari 2025 is het onderzoeksrapport "Ruimte met regie" (artikel 217a-Provinciewet, onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door GS gevoerde beleid) naar Provinciale Staten verzonden. Dit onderzoek is specifiek gericht op de positionering van het provinciebestuur bij de inpassing van ruimtelijke ontwikkelingen en transities in het ruimtelijke domein.

Het onderzoek formuleert drie belangrijke adviezen namelijk:
- 'Leg de puzzel'; de ruimtedruk vraagt om een lange termijnvisie en het maken van ruimtelijke keuzen.
- 'Mix op maat': maak keuzen in de in te zetten instrumenten, en de rolverdeling tussen provincie en gemeenten. GS schrijven in de aanbiedingsbrief dat subsidiariteit en

er sprake is van een provinciaal belang én het moet duidelijk zijn dat een effectieve en efficiënte behartiging van dat provinciale belang niet aan een of meer gemeenten kan worden overgelaten.
- 'Regie in verbinding': de Omgevingswet vormt de basis, waaronder de beginselen: "vertrouwen" en "decentraal tenzij". Het zijn de gemeenten die primair een rol hebben in het fysiek domein. De provincie stemt haar keuze voor de inzet van het provinciaal instrumentarium hierop af.

Als gemeente onderschrijven we bovengenoemde adviezen.

ZIENSWIJZE GEMEENTE LEUDAL

In het algemeen merken wij de volgende zaken op:

Doorlopen proces van afstemming en samenwerking
Het proces om te komen tot een ontwerp-POVI'25 stond vanaf de start van het proces onder (tijds)druk. Ambtelijk en bestuurlijk is dat gedurende het proces regelmatig opgemerkt. In Noord is tijdens het bestuurlijk gesprek POVI d.d. 17 april 2025 opgemerkt dat het proces als niet zorgvuldig wordt ervaren. Dit is tijdens het Bestuurlijk Overleg Fysieke Leefomgeving Limburg d.d. 14 mei 2025 nogmaals uitgesproken, en er is een statement voorgelezen namens de wethouders Ruimte en Wonen van Noord-Limburg:
- *Bestuurlijk overleg lijkt er enkel op gericht te voldoen aan het procesvereiste dat er over zaken gesproken is.*
  Een werkwijze zoals met de ontwerp-POVI doet op geen enkele wijze recht aan de bedoeling van afstemming. Namelijk het verbeteren van onze aanpak van opgaven, ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid. Daarmee wordt een effectieve aanpak van oplossingen door te werken als één overheid ernstig te kort gedaan.
- *U schrijft PS nog in februari in het art. 217a- onderzoeksrapport over "Regie in verbinding – een intrinsieke grondhouding van vertrouwen richting gemeenten als 'eerste overheid'.*
  Dit wordt in woorden beleden, maar in de conceptteksten en bestuurlijke afstemming van de ontwerp-POVI zowel op proces als inhoud niet gedaan.
- *Een niet afgestemde POVI en verordening kan geen basis vormen voor de uitvoering van lokaal ruimtelijk beleid.*
  Wij vertrekken vanuit uw rapport waarin u stelt dat de gemeente het 'vertrouwen verdient als eerste overheid' en dat er beperkingen zijn t.a.v. het provinciaal belang. Het provinciaal belang is in de conceptteksten vaak onduidelijk, en niet gemotiveerd. Waar in de toekomst lokaal en provinciaal beleid conflicteren zullen wij op casusniveau belangen moeten wegen, waaronder begrepen de strijdigheid tussen lokale en provinciale belangen.
- *Herstel van vertrouwen is noodzakelijk en is mogelijk via een bestuurlijke lus, te weten een gedegen proces van bestuurlijke afstemming van de zienswijze en zienswijzereactie.*
  Wij gaan ervanuit dat, ter voorkoming van conflicterend lokaal en provinciaal beleid, er ingestoken wordt op het bereiken van consensus.

Autonomie gemeente
De ontwerp-POVI'25 formuleert op nagenoeg alle thema's provinciale ambities en belangen. Wij constateren dat de provinciale belangen in de meeste gevallen niet concreet zijn geformuleerd en daarmee veel overlap hebben met de gemeentelijke belangen bij die onderwerpen. Onderzoek of monitoringgegevens waaruit blijkt dat gemeenten genoemd belang niet goed behartigen, wordt niet door u toegelicht. Ook ontbreekt het aan criteria waarmee het provinciaal belang kan worden geduid, bijvoorbeeld 'de ruimtelijke ontwikkeling is van bovenlokaal belang', 'gaat over gemeentegrenzen heen'. U doet op deze manier geen recht aan door u zelf benoemde beginselen van subsidiariteit, proportionaliteit en 'decentraal tenzij'. Wij verzoeken u alle genoemde provinciale belangen concreet te formuleren, door per provinciaal belang rollen, taken en verantwoordelijkheden te benoemen, van de provincie, maar ook die van de gemeenten vanuit hun rol als 'eerste overheid' richting inwoners en bedrijven.

Gemeente leudal

Wij verzoeken u om hierin een andere beschrijving op te nemen waarbij u recht doet aan de autonomie van onze gemeente.

Verdichting bestaand bebouwd gebied
U zet in uw omgevingsvisie in op verdichting van het bestaand bebouwd gebied en onder voorwaarden in de vorm van een straatje erbij of een uitleglocatie. Wij zien de woningbouwopgave eveneens bij voorkeur in het bestaand bebouwd gebied. Wij vinden het echter ook belangrijk dat juist de dorpse kernen hun uitstraling behouden en niet onevenredig verdichten. Een groene structuur, zichtlijn richting het buitengebied of klein weiland geven het dorpse karakter waar we trots op zijn. Dit betekent dat wij weliswaar uw visie ondersteunen uitbreiding te zoeken binnen de bestaande dorpse structuur, maar tegelijkertijd de ruimte zoeken om aan randen van dorpen een uitleglocatie te realiseren. Dit hebben wij nodig om sneller, grotere aantallen woningen te realiseren. Dat is immers nodig gelet op de volkshuisvestelijke opgave, de groeiambitie en de wens de dorpse structuren te handhaven. Wij zijn van mening dat uitleglocaties niet alleen bijdragen aan de woningvoorraad, maar ook de transitie in de agrarische sector kunnen versterken. Wij vragen daarom ruimte te geven voor uitleglocaties en deze niet te beperken tot een straatje erbij.

Primair landbouwgebied
In onze gemeente zit alles ingeklemd in het primair landbouwgebied en de regels voor ontwikkelingen daarin zijn streng; te streng. Agrarisch gaat voor alles waardoor in principe geen verandering van bestemming van locaties en vrijkomende agrarische bebouwing en/of verbreding van activiteiten van agrarische bedrijven mogelijk is, terwijl dit wel een grote bijdrage levert aan de leefbaarheid van ons omvangrijk buitengebied. Hierdoor wordt de ontwikkelruimte in onze gemeente te veel beperkt en is het voor de gemeente onmogelijk om nog autonoom te besluiten over nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast draagt de rigide richtlijn ook niet bij aan het economisch perspectief van ondernemers met een transitieopgave of wens Door deze rigide benadering staat de kwaliteit van het platteland onder druk en is het niet mogelijk om een omslag naar de nieuwe realiteit te maken. Veel agrarische bedrijven die stoppen zoeken een nieuwe bedrijfsvorm waarbij de agrarische percelen deel blijven uitmaken van het nieuwe bedrijf. Hierdoor blijven zij belangrijk bij het beheer en onderhoud van ons landelijk gebied. Wij vinden het belangrijk dat er ruimte is voor de primaire agrarische sector maar ook voor nieuwe initiatieven die vaak het midden houden tussen een agrarisch bedrijf en een nieuwe bedrijfstak zoals vrijetijdseconomie of zorg. Kortom het is onacceptabel dat u op de stoel van de gemeente gaat zitten. De gemeente weet veel beter wat lokaal nodig en mogelijk is en wat de draagkracht van de omgeving is. Wij verzoeken u daarom om de nieuwvestiging van niet-agrarische functies (natuur, wonen, vrijetijdseconomie, bedrijven) mogelijk te maken.

Eigenheid van de gemeente
De indeling van Limburg in drie gebieden (verweving, primaire landbouw, groenblauwe landbouwzone) doet geen recht aan de eigenheid van de diverse regio's. Zuid Limburg is niet te vergelijken met Midden of Noord Limburg maar dat wordt nu wel gedaan. Wij verzoeken u om in de POVI een gebiedsgerichte benadering te hanteren waardoor de kwaliteiten en kernwaarden van de diverse gebieden op de juiste manier gewaardeerd, versterkt en beschermd worden.

Ruimtebeslag
U geeft aan duidelijke keuzes te willen maken ten aanzien van het ruimtebeslag van noodzakelijke functies in het landelijk gebied. Dit is een nobel streven. Het komt evenwel niet terug in uw visie. U maakt geen keuze hoe de verschillende functies binnen het landelijk gebied hun plek moeten vinden. Er is onvoldoende aandacht voor het ruimtebeslag dat nodig is voor woningbouw aan de randen van kernen, noodzakelijke uitbreidingen van bedrijventerreinen, de energietransitie en ruimte voor natuur.

Gemeente leudal

Daarnaast vragen we uw aandacht voor de volgende specifieke zaken:

Uitbreiding grondwaterbeschermingsgebied
Wij begrijpen de noodzaak van deze uitbreiding en de onderliggende motivatie vanuit provinciaal oogpunt, maar tegelijkertijd maken wij ons ook zorgen over de gevolgen hiervan. Deze uitbreiding heeft ingrijpende gevolgen voor de Gemeente Leudal die zullen leiden tot het nemen van nog meer maatregelen.
Om deze maatregelen te kunnen implementeren is niet alleen extra mankracht nodig maar ook extra financiële ruimte.

Bij ons leven de volgende vragen:

- hoe gaan jullie inwoners, bedrijven en agrariërs in het grondwaterbeschermingsgebied informeren?
- hoe wordt de bescherming in de praktijk geregeld?
- is er ook aandacht voor preventie?
- hoe gaan jullie handhaven op overtredingen?
- Worden ondernemers die getroffen worden door deze maatregel financieel schadeloos gesteld?
- Krijgen wij als gemeente financiële ondersteuning bij het versneld uitvoeren van taken op het gebied van water en riolering die noodzakelijk zijn door de uitbreiding van het grondwaterbeschermingsgebied?

Vrijetijdseconomie
In onze gemeente zit alles ingeklemd in het primair landbouwgebied en de regels voor ontwikkelingen daarin zijn streng; te streng. Agrarisch gaat voor alles waardoor in principe geen verandering van bestemming van locaties en VAB's en/of verbreding van activiteiten van agrarische bedrijven mogelijk is. Zo is de ontwikkeling van toerisme en horeca in het primaire agrarisch gebied niet mogelijk (par. 13.6.6), terwijl dit wel een grote bijdrage levert aan de leefbaarheid van een omvangrijk buitengebied. Hierdoor wordt de ontwikkelruimte in onze gemeente te veel beperkt en is het voor de gemeente onmogelijk om nog autonoom te besluiten over nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast draagt de rigide richtlijn ook niet bij aan het economisch perspectief van ondernemers met een transitieopgave of wens. In het licht van de transitie van het landelijk gebied en een substantiële afname van de agrarische bedrijven is het onacceptabel dat u op de stoel van de gemeente gaat zitten. De gemeente weet veel beter wat lokaal nodig en mogelijk is en wat de draagkracht van de omgeving is.

Economie en werklocaties
In de ontwerp POVI is het volgende opgenomen: *"Afhankelijk van de omvang of het belang van een terrein, nemen wij ook de regie of het initiatief om eventuele noodzakelijke ontwikkelingen doorgang te kunnen laten vinden of om hierop te kunnen sturen, dan wel om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen".* Het nemen van de regie en/of het opnemen van regels in de Omgevingsverordening om nieuwe of bestaande bedrijventerreinen functioneel te beschermen vinden wij onacceptabel. Met dergelijke ingrepen gaat u op de stoel van de gemeente zitten. Wij weten als lokaal bestuur beter dan de provincie waar de behoefte ligt en waar wel en geen ruimte is voor bepaalde bedrijfscategorieën en de bijbehorende milieuruimte. Dit vooral ook in relatie tot de sociaal-maatschappelijke draagkracht in de omgeving. Het is in het belang van onze inwoners en ondernemers dat wij zelf de juiste afwegingen maken en onze sterke economische structuur in balans is en blijft met de omgeving.

U schetst de economische kansen en strategische partnerschappen. Daarbij geeft u onvoldoende erkenning aan de maakindustrie in Midden-Limburg en de bijzondere bedrijvigheid op Zevenellen. De bovenregionale functie van Zevenellen, naast de andere bedrijventerreinen in Zuid en Noord Limburg, is onderbelicht.

Gemeente leudal

Wij beamen, dat nieuwe werklocaties goed moeten zijn aangehaakt op bestaande infrastructuur. In Leudal bestaat de behoefte aan uitbreiding van bedrijventerreinen gelet op het tekort aan passende bedrijfslocaties, bijvoorbeeld in Ittervoort en Kelpen-Oler.

Bedrijventerreinen van provinciaal belang
In bijlage 6 *"Bedrijventerreinen van provinciaal belang"* wordt Bedrijvenpark Zevenellen gesplitst in Zevenellen (EPZ Buggenum) en World Biobased Centre Zevenellen. Dit is één bedrijvenpark met milieucategorie 3, 4 en 5. Graag samenvoegen in deze tabel.

Uitbreiding bedrijventerreinen
Om bedrijventerreinen te kunnen revitaliseren (intensiveren, verdichten, herontwikkelen) is schuifruimte noodzakelijk. Hiervoor is een bepaalde overcapaciteit nodig. Voor Midden-Limburg wordt verwacht dat 55-65 ha nieuw bedrijventerrein voldoende is, dit is zonder de extra capaciteit voor schuifruimte. Om binnen een redelijke termijn voldoende schuifruimte te kunnen realiseren, moeten we in een vroegtijdig stadium starten met uitbreiding. Alleen zo kunnen de verouderde locaties aangepakt worden en blijven we niet achter de feiten aanlopen. Wij verzoeken jullie hiervoor een passende formulering in de POVI op te nemen.

Solitaire bedrijventerreinen
De uitleg klopt niet altijd met de werkelijkheid. Het klopt voor Nunhems Netherlands BV en Brentjens aan de Hornerweg, maar niet voor het Corubona terrein in Haelen en de bedrijven aan de zuidelijke Napoleonsweg te Haelen. Daar liggen meer bedrijven. En BT Neer-Hanssum wordt wel gezien als solitair BT, wat onjuist is, maar niet als werklocatie.

11.2.6.4 Solitaire grootschalige verwaarding van mest en agrarische reststromen
Op kaart is te zien dat ook Windmolenbos hier onder valt. Maar ook diverse andere bedrijventerreinen. De beleidsregel Leidraad regionale mestverwerking geeft alleen Zevenellen aan. Is dit gewenst?

Landbouw
Veranderend grondgebruik (bijvoorbeeld afname grasland) wordt gekoppeld aan Zuid-Limburg. De impact van de transitie in de melkveesector en het veranderend grondgebruik in Midden-Limburg wordt daarmee onvoldoende belicht.

Door vrijwel het gehele buitengebied als primair landbouwgebied aan te merken wordt voorbijgegaan aan de opgaven die we in bepaalde gebieden hebben. Ons grondgebied kenmerkt zich door een grote diversiteit en daarom hebben wij gekozen voor een gebiedsgerichte benadering. Door deze benadering wordt het draagvermogen en de kernwaarden van een gebied centraal gesteld. Met deze aanpak wordt een evenwichtige toedeling van functies aan locaties bereikt. Dit betekent dat op sommige plekken minder ruimte is voor hoogproductieve landbouw. De gebiedsindeling uit de POVI doet geen recht aan de kwaliteiten en opgaven die in de diverse gebieden van toepassing zijn. Wij verzoeken u om het primair landbouwgebied niet op deze manier vast te leggen maar in overleg en afstemming met de gemeente.

Bij verwevingsgebied gebruikt u de term (tabel 11.1.2.1) een aanvaardbaar leefklimaat, dit is niet wat wij als gemeente nastreven, wij hebben een "prettig" leefklimaat voor onze inwoners.

Natura2000 gebied Leudal
Om de opgelegde waterkwaliteitsdoelstellingen in het Leudal te halen wordt een groenblauwe landbouwzone ingetekend aan de noordzijde van het N2000 gebied. Hoe denkt u dat dit bijdraagt aan de gestelde doelen en welke maatregelen worden hiervoor genomen? Moet u hier geen concretere doelen inplannen?

Het overgangsgebied rondom N2000 is volgens de tekst hetzelfde als de groenblauwe landbouwzone. Alleen zoekt men extra financiële ondersteuning vanuit het Rijk en Europa. Dit zijn inspanningsdoelstellingen geen resultaatverplichtingen.

Paragraaf 4.6.4 beschrijft dat het herstel en de uitbreiding van structuren zoals heggen, houtwallen, beekdalen en andere landschapselementen, versterkt de samenhang tussen natuur, landbouw en waterbeheer. Dit wil men doen door o.a. de aanleg en het herstel van landschapselementen te stimuleren, waarin we doelstapeling opzoeken met natuur- klimaat- en waterdoelen. Dit moet dan naar mening van onze gemeente eveneens plaatsvinden in het primaire landbouwgebied omdat de cultuurhistorische lagen en de biodiversiteit niet alleen in de groenblauwe structuur ligt zoals die op de kaart is weergegeven. Dit is momenteel niet beschreven in de definitie van hoofdstuk landbouw. Wij verzoeken u om dit toe te voegen.

Ruimtelijke kwaliteit
Het tweede Limburgse principe uit de ontwerp omgevingsvisie is "rechtdoen aan de kenmerken en identiteiten van gebieden". Dit staat haaks op primaire landbouwgebieden als daar geen andere functies zijn toegestaan.

Met de huidige tekst zijn ook laanbomenrijen naast wegen uitgesloten. Inclusief bestaande landschapselementen die juist het karakter aan een gebied geven.

Basiskwaliteit natuur wordt in de POVI genoemd maar niet uitgewerkt. Wij zien dit als een gemiste kans. Wij zouden graag zien dat er per paspoort wordt uitgewerkt voor welke doelsoorten de basiskwaliteit op orde is en zo meetbaar gemaakt wordt welke inzet gepleegd moet worden op de basiskwaliteit op orde te krijgen en om waar mogelijk het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan ook buiten de natuurgebieden.

De gebiedspaspoorten zijn slordig ingetekend; ze lopen soms door dorpen/de grens van de bebouwde kom wordt hier niet aangehouden. Op weer andere plekken in het buitengebied is geen paspoort beschikbaar (dan is er dus niets van toepassing).
De gebiedspaspoorten kennen veel erg kleine gebiedjes die buiten niet apart landschappelijk te onderscheiden zijn. De paspoorten moeten ondersteunend werken en niet belemmerend, de vraag is ook wat de juridische status wordt van de paspoorten. Wij verzoeken u de gebiedspaspoorten verder uit te werken en toe te voegen aan het landschapskader Noord en midden Limburg.

Verder is er geen paspoort voor de verwevingsgebieden terwijl daar juist veel ontwikkelingen zijn die impact hebben op het landschap. Ontwerpprincipes zijn hierbij nuttig. Wij verzoeken u om alsnog een paspoort op te stellen voor de verwevingsgebieden.

De opgave voor natuur is enorm. In 5.2.1 wordt aangegeven dat de achteruitgang van de biodiversiteit buiten natuurgebieden groot is, hoe u deze achteruitgang gaat matigen of tegenhouden wordt niet uitgewerkt.

Bij Opgave bossen (5.2.3) staat dat dit in en buiten het natuurnetwerk wordt ingevuld. Waar moet dit dan plaatsvinden als het primaire landbouwgebied bedoeld is voor voedselproductie? Wij vragen u de kansen te benutten waar zij zich voordoen en hiervoor gebruik te maken van lokale kennis.

De landschapskwaliteiten uit de verschillende gebiedspaspoorten moeten geborgd worden in het landschap, dus ook in de primaire landbouwgebieden. Herstel van structuren is geen maatwerk maar hoort rechtstreeks toegestaan te worden in het primaire landbouwgebied. Wij verzoeken u om de tekst hierop aan te passen.

Het primair landbouwgebied heeft een veel te ruime jas gekregen. Hierdoor worden ook belangrijke ecologische verbindingen en leefgebieden voor wilde soorten in primair landbouwgebied ingetekend. Deze gebieden dienen beschermd te zijn en blijven en gevrijwaard zijn van primaire landbouw. Wij verzoeken u de visie hierop aan te passen.

De doelstelling van 10% groenblauwe dooradering 2050 vanuit het deltaprogramma biodiversiteit wordt in hoofdstuk 4 opgenomen, hier is de hoofdambitie groenblauwe dooradering. Dit wordt in de POVI verdraaid naar een groenblauwe landbouwzone wat duidelijk doelt op andere ambities. Wij maken ons als groene gemeente die een goed woon- en leefklimaat nastreeft met een waardige biodiversiteit en een duurzame doelstelling zorgen om deze verbastering. De definitie groenblauwe landbouwzone in de POVI is zeker niet concreet, meetbaar en uitlegbaar ten behoeve van de landbouw waardoor biodiversiteitsdoelstellingen niet gehaald worden.
De zone is nu dusdanig ingetekend dat het niveau van 10% nauwelijks gehaald kan worden zelfs niet als de volledige zone wordt ingericht, wij vragen dan ook hoe u denkt de doelstelling uit het deltaprogramma waar te maken en dit ook als ambitie op te nemen in de visie.

Wonen
Het thema Wonen is in de omgevingsvisie heel summier beschreven. Hierdoor blijven de specifieke opgaven en ambities in de drie Limburgse woondealregio's, en de verschillen daarin, onbenoemd. Zo heeft Zuid-Limburg veel meer een herstructureringsopgave, terwijl Noord- en Midden-Limburg een groei laten zien.

Wij zijn van mening dat nieuwe woningbouwontwikkelingen mogelijk moeten zijn als deze passen bij de opgaven van een gemeente / regio. Dit betekent dat de lokale en regionale behoefte voor ons uitgangspunt is. Met de voorgenomen Wet versterking regie volkshuisvesting worden algemene percentages opgenomen van sociale huur (30%) en betaalbaar (2/3) die landelijk gelden. Wat is uw standpunt hierover?

Provinciale ambities voor woningbouw na 2030 ontbreken voor de landelijke kernen. Uw aandacht gaat alleen uit naar Limburg Centraal. Wat betekent dit voor de overige delen van de provincie en meer specifiek voor onze 16 plattelandsdorpen?

In onze ontwerp Omgevingsvisie 'Leudal, Natuurlijk!' hebben wij voor diverse dorpen een extra groei-/ woningbouwambitie opgenomen en zien wij kansen voor het aantrekken van nieuwe inwoners (o.a. uit de Brainportregio). Dit is niet alleen in Heythuysen het geval, zoals u in 2.7.4.1 aangeeft, maar geldt voor meerdere dorpen met (bovenlokale) voorzieningen en/of een gunstige ligging nabij de A2. Enkel kwalitatieve groei voor de lokale behoefte zoals u stelt, strookt niet met onze visie, evenmin met de kwantitatieve provinciale woondeal ambities.

Wij onderschrijven dat woningbouw zo veel mogelijk binnen het stedelijk gebied of de landelijke kernen moet plaatsvinden. Via een 'straatje erbij' maakt u uitbreidingen van 25-30 woningen mogelijk binnen de aangegeven verwevingsgebieden. U hanteert hiervoor een zone van 100 meter om alle landelijke kernen. Dat is een stuk minder dan de kernrandzone van 200 meter die wij als gemeente hanteren en al jaren juridisch verankerd hebben in bestemmingsplannen. Veel potentiële (voormalige agrarische) ontwikkelpercelen zijn dieper dan 100 meter en liggen deels in het Primair Landbouwgebied. Wij verzoeken u om dit aan te passen.

In onze eigen (ontwerp) omgevingsvisie zetten wij in op enkele grotere uitleglocaties in de vorm van 'een woonwijk' erbij. Dergelijke ontwikkelingen hebben wij nodig om sneller grote aantallen woningen te kunnen realiseren (één procedure, effectievere inzet van onze beperkte ambtelijke capaciteit). Ook is het veel makkelijker om tot een haalbare exploitatie voor betaalbare woningen te komen en om het beoogde aandeel sociale huur te realiseren dan bij kleinere (transformatie)plannen. Daarnaast hebben wij deze uitbreidingen aan de rand van enkele dorpen simpelweg nodig om aan de kwantitatieve Woondealambities te kunnen voldoen.

Gemeente leudal

Wij vragen u daarom meer mogelijkheden te bieden voor passende uitleglocaties. En om ons hiervoor in de Omgevingsverordening geen extra verplichting op te leggen om een apart visiedocument op te stellen. Op basis van de Wet versterking regie volkshuisvesting zijn gemeenten straks al verplicht een integraal en regionaal afgestemd Volkshuisvestingsprogramma op te stellen. Dat is dubbelop.

Waar ligt de grens tussen provinciaal en gemeentelijk belang? Wij zijn van mening dat het ontwikkelen van woningbouwplannen binnen het stedelijk gebied en de landelijke kernen een gemeentelijk belang is. Het provinciaal belang zit voor het programmatische deel in de monitoring en in de bovenlokale afstemming (o.a. evenredige verdeling van wettelijke urgentiecategorieën). Daarnaast lijkt ons dat het voorkomen van misstanden bij woon- en leefomstandigheden van alle (kwetsbare) doelgroepen een provinciaal belang, niet alleen als het arbeidsmigranten betreft.

Internationale werknemers zijn van groot economisch belang, met name voor onze agrarische sector. In de visie lezen wij niets terug over eventuele mogelijkheden voor short stay / logies in het buitengebied. Wij gaan ervan uit dat dit in de toekomst mogelijk blijft.

In ons gemeentelijk beleid maken wij bewust onderscheid tussen kortverblijf via logies op locaties bij agrariërs en langdurig verblijf in reguliere woningen in onze dorpen. Wij zien graag dat u bij het sturen op huisvestingsmogelijkheden voor deze doelgroep ook meer differentiatie aanbrengt. Bijvoorbeeld naar sector (agrarisch versus logistiek) en naar aard en duur van het verblijf (seizoenswerk of mogelijk langdurigere vestiging). Wij onderschrijven het belang van kwalitatieve huisvesting met voldoende privacy, maar vinden het toevoegen van reguliere woningen in het buitengebied onwenselijk. Het strookt ook niet met uw eigen principes. Woningen zijn gevoelige objecten die onbedoeld wel beperkingen kunnen opleveren voor de bedrijfsvoering en ontwikkelmogelijkheden van omliggende (agrarische) ondernemers.

Mobiliteit
Als gemeente Leudal onderschrijven wij het belang van een toekomstbestendig en duurzaam mobiliteitssysteem. Leudal is een groene woongemeente met een belangrijke regionale woonfunctie, waar veel inwoners forenzen naar omliggende werk- en onderwijsregio's.
De verbinding met de N280 is essentieel voor een goede bereikbaarheid richting Roermond en Weert, de Brainport Regio en verdere regionale kernen. Een station in Baexem is essentieel voor het mobiliteitssysteem en de bereikbaarheid en duurzaamheid van onze regio. Daarom verzoeken wij u station Baexem nadrukkelijk te positioneren als mobiliteitsknooppunt in de POVI.

Daarnaast werken wij aan stevige ambities op het gebied van duurzame mobiliteit, het binden van nieuwe inwoners en het versterken van circulariteit binnen onze lokale economie. Het industrieterrein Zevenellen speelt hierin een belangrijke rol, onder meer als locatie voor innovatieve en circulaire bedrijvigheid. Daarom verzoeken wij u om de ontsluiting van Zevenellen, waaronder de verbinding met de N280, structureel op te pakken en op te nemen in het provinciale mobiliteitsbeleid.

Verder missen we een visie van u op de Delta Rhine Corridor en de IJzeren Rijn (3RX-variant) ontbreekt in de visie. Zou het niet passen, dat daarover ook een standpunt wordt ingenomen / visie wordt neergelegd?

Kaartmateriaal
De ontwerp-POVI maakt gebruik van kaartmateriaal. De kwaliteit van het kaartmateriaal verschilt sterk omdat veel kaarten 'automatisch' zijn gegenereerd op basis van input vanuit verschillende databronnen. Over deze input heeft aan de voorkant geen afstemming met gemeenten plaatsgevonden. Onduidelijk is welke data is gebruikt, of welke afwegingen zijn gemaakt om te komen tot kaartmateriaal, of bekeken is waar kaartlagen tegenstrijdig zijn en of het niet mogelijk is om kaartlagen samen te voegen.

Om alle fouten uit het kaartmateriaal te halen en om de indicatieve begrenzingen te verbeteren is door u een sessie georganiseerd tijdens de terinzagelegging van de ontwerp POVI. Deze sessie duurde vier uur. Er is gekeken naar de kaarten over de verwevingsgebieden en dit was voor vier gemeenten tegelijkertijd. Dit is volstrekt onvoldoende om de kwaliteit van de kaarten op voldoende niveau te krijgen. Gelet hierop geven wij u in overweging om de POVI vast te stellen zonder kaarten en in overleg met de gemeenten eerst goede kaarten op te stellen. In de beleidscyclus kunt u bij de herziening van de POVI de kaarten later alsnog toevoegen.
Als u toch besluit om de kaarten in de huidige vorm toe te voegen dan is een algemene disclaimer m.b.t. het kaartmateriaal noodzakelijk. Daar waar het kaartmateriaal van de POVI afwijkt van de juridische situatie in het Omgevingsplan of de werkelijke situatie, is de situatie in het veld leidend bij de beoordeling van cases, met uitzondering van die situaties waarin de daadwerkelijke situatie het gevolg is van illegaal handelen.

Een greep uit de opmerkingen over de kaartlaag wonen m.b.t. mogelijke toekomstige woningbouw in Leudal
Voor alle kernen geldt dat de kernrandzone in de gemeente Leudal 200 meter is. Verzoek is om het verwevingsgebied gelijk te trekken met de kernrandzone van de gemeente.

Baexem: Verwevingsgebied rondom werklocaties is smaller dan bij landelijke kernen. Verzoek om verwevingsgebied aan de oostzijde van Baexem te verbreden. Dat is op andere plekken ook het geval bijvoorbeeld Broekstraat/Kemp noordzijde Horn.
Specifiek voor de zone om het lokale bedrijventerrein in/aan de oostkant van Baexem kan dit invloed hebben op de geplande woningbouwontwikkeling (uitleglocatie) Salmenhofweg.
Datzelfde geldt voor de langwerpige aanduiding primair landbouwgebied ingeklemd tussen verwevingsgebied en groenblauwe landbouwzone. Vandaar het verzoek om de zone hier te corrigeren.

Heythuysen: verzoek tot grenscorrectie landelijke kern ter plaatse van woningbouwplan Noorderbaan, inclusief verleggen verwevingsgebied. Is reeds bestemd voor wonen.

Horn: klopt de grens van zone natuurnetwerk en in hoeverre is het belemmerend voor gebiedsontwikkeling op terrein Ursula / sportvelden / locatie Pactum?

Neer: verzoek om klein gebiedje primair landbouwgebied tussen Molenstraat en Bergerstraat om te zetten in verwevingsgebied. Bedrijfsactiviteiten zijn al beëindigd en transformatie naar wonen is hier logisch en passend in onze eigen concept Omgevingsvisie (zoekgebied transformatie woningbouw).

Ell: vrijkomende bedrijfslocatie en mogelijke woningbouwontwikkeling zuidzijde ligt deels in verwevingsgebied, deels in primaire landbouwgrond. Onduidelijk wat dit betekent voor een eventuele uitbreiding op termijn. Verwevingsgebied over volledig perceel leggen.

Het in aanbouw zijnde Kindcentrum Leudal West Ittervoort aan de Brigittastraat / Heijerveld te Ittervoort is onderdeel van de landelijke kern. Datzelfde geldt voor de woningen aan Heijerveld. Wij verzoeken u de grens van de kaart 'Landelijke Kernen' hierop aan te passen.

Algemene zonering
Aan de Jagersweg te Haelen ontbreken de bedrijven van Jan en Jozef Verhoeven. Graag alsnog opnemen als werklocatie.

Op de kaart met 'vaarwegen' zijn de vaarwegen niet zichtbaar zoals bij de provinciale wegen, Rijkswegen en vaarwegen buffer 100 m.

Gemeente leudal

Diversen
8.3.1.4.4 Afstandsnormen langs wegen
In de visie is opgenomen dat een onderzoek uitgevoerd gaat worden of gebruik wordt gemaakt van de afstandsnormen met betrekking tot luchtkwaliteit. Als u daartoe besluit kan dit in de toekomst belemmerend werken voor woningbouwplannen en andere ruimtelijke ontwikkelingen.

REGIONAAL AFGESTEMDE ONDERDELEN ZIENSWIJZE

Op regionaal niveau is er binnen Noord en Midden Limburg afgestemd over de in te dienen zienswijze. Het regionale deel is binnen de beperkt beschikbare tijd zo goed mogelijk afgestemd met de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg. Er heeft echter geen centrale besluitvorming plaatsgevonden op het niveau van Noord- en Midden-Limburg. Elke gemeente heeft zelfstandig een afweging gemaakt welke regionale opmerkingen zij opneemt in haar zienswijze. Wij willen de volgende opmerkingen onder uw aandacht brengen.

Ontwerpende Onderzoeken Noord- en Midden-Limburg
In 2021 hebben de regio's Noord en Midden, afzonderlijk van elkaar, een zienswijze ingebracht op de ontwerp-POVI'21. Eén van de hoofdopmerkingen was dat de provincie Limburg in haar omgevingsvisie geen (structurele) keuzen maakt. Het antwoord van de provincie daarop was: laten we samen ontwerpende onderzoeken uitvoeren om te komen tot structurele keuzen.

In de periode 2023-2024 zijn ontwerpende onderzoeken uitgevoerd in alle drie de Limburgse regio's. Daarbij is geanticipeerd op de uitkomsten van vergelijkbare trajecten zoals het "Zich ontwikkeld NOVEX-perspectief 2050 (ZON2050)" voor De Peel en het "Panorama Maasvallei" waar de provincie Limburg (mede)opdrachtgever was. Door direct betrokkenen worden al deze onderzoeken als zeer waardevol ervaren en beschouwd als belangrijke bouwstenen voor (omgevings)visies van alle overheden.

Gelet op de aanleiding, en de goede samenwerking tussen provincie Limburg en de gemeenten, gedurende de diverse onderzoeken, was de verwachting dat deze onderzoeken een grote rol zouden spelen in het visietraject. En misschien hebben ze dat ook gedaan, maar dit is niet tot uitdrukking gebracht en hierover heeft nooit het expliciete gesprek met de gemeenten plaatsgevonden. Een gemiste kans en wederom een bevestiging dat snelheid belangrijker wordt gevonden dan zorgvuldigheid, samenwerking en draagvlak.

Opmerkingen algemeen
Beleid kent altijd lacunes, onduidelijkheden of er is sprake van compleet nieuwe ontwikkelingen. Om in die gevallen toch tot afweging en besluitvorming te kunnen komen, is het belangrijk om te beschikken over algemene uitgangspunten. In de ontwerp-POVI betreft dat de Limburgse principes in hoofdstuk 2. Wat wij missen is een verwijzing naar de principes van de Omgevingswet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Provinciale belangen zijn veelal zeer algemeen geformuleerd. Daardoor is sprake van veel overlap met de gemeentelijke belangen. Het ontbreekt per provinciaal belang aan een beschrijving in taken, rollen en verantwoordelijkheden.

De ontwerp-POVI kent meer dan 100 kaarten, en er is een groot aantal ambities, waarden en belangen beschreven. De meeste waarden en belangen zijn sectoraal beschreven. In de gemeentelijke uitvoeringspraktijk zullen deze ambities, waarden en belangen integraal moeten worden afgewogen op locatieniveau. Meestal lokaal door B&W en/of Gemeenteraad, en soms interbestuurlijk. Op dit moment ontbreekt aan een gedeeld beeld, en/of aan een methode of proces, hoe relevante afwegingen worden gemaakt en gemotiveerd.

In de paragraaf 'doorlopen proces' hebben wij al opgemerkt dat de afstemming met gemeenten niet zorgvuldig heeft plaatsgevonden. Beleidsmatig schuurt het tussen het al vastgestelde gemeentelijk beleid en het beleid opgenomen in deze ontwerp-POVI.

In de Omgevingswet wordt de beleidscyclus geïntroduceerd: visie -> uitvoering -> toezicht & handhaving -> monitoring. Wij constateren dat monitoring onvoldoende aandacht krijgt in de ontwerp-POVI. Dat betreuren wij zeer omdat juist op dat vlak de provincie Limburg enorme meerwaarde kan hebben, mits de monitoring samen met de gemeenten wordt georganiseerd. Het samen ontwikkelen van beeld- en oordeelsvorming, vormt de basis voor vervolgbesluitvorming.

De ontwerp-POVI maakt gebruik van kaartmateriaal. De kwaliteit van het kaartmateriaal verschilt sterk omdat veel kaarten 'automatisch' zijn gegenereerd op basis van input vanuit verschillende databronnen. Over deze input heeft aan de voorkant geen afstemming met gemeenten plaatsgevonden. Onduidelijk is welke data is gebruikt, of welke afwegingen zijn gemaakt om te komen tot kaartmateriaal, of bekeken is waar kaartlagen tegenstrijdig zijn en of het niet mogelijk is om kaartlagen samen te voegen. Voor de landelijke kernen is zelfs gebruik gemaakt van data uit 1992 (!). Gelet hierop is een algemene disclaimer met betrekking tot het kaartmateriaal noodzakelijk; de werkelijke situatie in het veld is leidend bij de beoordeling van cases, met uitzondering van die situaties waarin de daadwerkelijke situatie het gevolg is van illegaal handelen.

Gelet op het voorgaande geven wij u in overweging om de POVI vast te stellen zonder kaarten en in overleg met de gemeenten eerst goede kaarten op te stellen. In de beleidscyclus kunt u bij de herziening van de POVI de kaarten later alsnog toevoegen.

Opmerkingen inhoudelijk

H2 - Opgaven en ambities

- Wij hebben waardering voor uw bijdrage aan de Ontwerpende Onderzoeken. De daarin opgenomen en doorvoelde gebiedsdifferentiatie (in combinatie met de beleidsuitwerking) zien wij echter volstrekt onvoldoende terug in de ontwerp-POVI. Zo is bijvoorbeeld de kaart "Algemene zonering" met bijbehorende beleidsteksten zeer generiek en doet deze geen recht aan de lokale omstandigheden. Wij verzoeken u dit te herstellen.
- Bij een goed vestigingsklimaat hoort niet alleen een passend woningaanbod, maar ook een aantrekkelijk voorzieningenniveau. Wanneer het gaat over het aantrekken van jongeren of kenniswerkers wordt nu te eenzijdig naar het woningaanbod gekeken, maar het gaat om het totaalplaatje waar voorzieningen ook een belangrijk onderdeel van uit maken. Wij verzoeken u dit aan te scherpen.
- Wij ondersteunen een gedifferentieerde zonering van het landelijke gebied. In de (beleidsmatige) uitwerking van deze zonering zien wij daar weinig van terug. Zo is de kaart "Algemene zonering" in combinatie met de beleidsuitwerking onvoldoende gericht op lokale gebiedskarakteristieken, identiteit c.q. lokale situatie. Wij verzoeken u, in de lijn van het ontwerpend onderzoek, meer differentiatie te bieden.
- De term "verwevingsgebied" is verwarrend. Verwevingsgebied is ook een term in ruimtelijke plannen, hier ligt een relatie met verbod op nieuwvestiging of omschakeling naar intensieve veehouderij (IV), de gebieden zijn veel groter dan nu op de kaart is aangegeven, graag andere term voor gebruiken, bijvoorbeeld 'overgangsgebied'. Wij verzoeken u om dit aan te passen om verwarring te voorkomen.
- Afgezien van fouten in de kaart "Algemene zonering" menen ook wij dat in "Primair Landbouwgebied" landbouw de dominante functie is. Natuurlijk streven wij naar een gezonde en toekomstbestendige landbouwsector. De conclusie die u hieraan verbindt, dat hier in beginsel geen ruimte is voor hergebruik van VAB's en bouwkavels voor niet-agrarische functies gaat ons echter veel te ver. Verloedering en ondermijning ligt dan op de loer. Daarnaast tast het de leefbaarheid van het landelijke gebied aan. Wij verzoeken u,

afhankelijk van de concrete situatie (zie hierboven), voldoende ruimte te bieden voor alternatief hergebruik (maatwerk).

- Opgaven voor natuur en landschap: Hier staat beschreven wat we moeten doen voor natuur & biodiversiteit, Natura2000, stikstof, klimaatadaptatie, etc. Als we een en ander willen behouden, moeten we deze beschermen, met zorg beheren en waar nodig herstelmaatregelen nemen. Dat is prima maar sluit niet aan bij de laatste alinea: "Echter, voor het behouden en herstellen van natuur en biodiversiteit, niet-versnipperde natuur, bos en landschapselementen is ruimte nodig. Daarmee concurreert natuur met de toenemende ruimtevraag vanuit andere functies, zoals landbouw, wonen, energieopwekking, recreatie en stedelijke economie." Door de natuurwaarde weer op orde te brengen creëren we juist ruimte voor andere ontwikkelingen. Daarnaast missen wij duidelijkheid over het bodem en watersysteem als onderdeel van de opgave natuur en landschap (bv. bij natte natuurparels). Wij verzoeken u dit aan te passen.
- We hebben in Limburg te maken met een groene en grijze druk, welke geldt als één van de grootste uitdagingen voor Limburg. Wij verzoeken u dit toe te voegen en te onderbouwen hoe u hier op gaat anticiperen.
- Conclusie dat het bevorderen van doorstroming in de woningmarkt de grootste uitdaging is, is niet in alle regio's hetzelfde. Ook het aantrekken van jonge gezinnen is voor de groeiopgave een belangrijk aandachtspunt voor de woningvoorraad. Hier zou al een betere link moeten liggen met Limburg Centraal zoals bv ook in 2.2.7 gedaan wordt. Wij verzoeken u dat aan te passen.
- Het is onduidelijk welk economisch profiel u nastreeft. De uitdagingen staan goed beschreven maar het is onduidelijk waar u voor gaat. En welke ruimtelijke consequenties dit met zich mee brengt. Hier missen de grensoverschrijdende uitdagingen van bijv. Brainport, welke leiden tot verschillende dynamieken binnen de provincie. Wij verzoeken u dit aan te passen en oog te hebben voor de verschillende dynamieken bij de provincie en hier op te anticiperen.
- *"Op tal van plekken in de vorm van een 'straatje erbij ' en in een aantal gevallen in de vorm van uitleglocaties."* Omschrijving uitleglocaties is te vaag omschreven en gaat zo tot discussie leiden. Wij verzoeken u om dit aan te scherpen. Een met zorg gekozen uitleglocatie kan bijdragen aan de woningbouwopgave en ruimte laten voor groen in de dorpen.

H3 – Hoe gaan we onze ambities realiseren?

- Wij hebben de indruk dat u uitgangspunten van de Omgevingswet onvoldoende en/of onjuist tot uitdrukking brengt. De taakverdeling in de Omgevingswet is gebaseerd op het principe van decentraal, tenzij. Dit betekent dat de verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving primair ligt bij de gemeenten, tenzij de wet anders aangeeft. U zet de lokale overheid weg als primair operationeel verantwoordelijk en laat onvoldoende ruimte voor lokaal maatwerk. Wij verzoeken u dit aan te passen.
- De Omgevingswet gebruikt de slogan 'van nee, tenzij naar ja, mits'. Daarmee wordt gedoeld op een overheid die niet louter kijkt naar de regels, maar luistert naar de burger en de belangen van de burger zorgvuldig afweegt. De ontwerp-POVI ademt een grote mate van "nee, tenzij" uit terwijl er onvoldoende ruimte wordt geboden voor lokaal maatwerk en meedenken. Wij verzoeken u om ook ruimte te bieden voor lokaal maatwerk.
- De Omgevingswet gaat uit van minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk en vertrouwen als uitgangspunt. De (directieve) wijze waarop de ontwerp-POVI tot stand is gekomen biedt de lokale overheid weinig steun om dit vertrouwen uit te spreken.
- Het zorgvuldigheidsbeginsel, dat centraal staat in de Awb en de Omgevingswet, vereist dat het bevoegd gezag bij het nemen van besluiten alle relevante feiten en belangen onderzoekt en meeweegt. Dit houdt in dat de overheid zorgvuldigheid en aandacht besteedt aan de voorbereiding van besluiten. Met verwijzing naar deze zienwijze kunnen wij met recht zeggen dat de ontwerp-POVI in strijd is met het zorgvuldigheidsbeginsel.
- Voorafgaand aan de ter-inzage-legging van de ontwerp-POVI was u ermee bekend dat deze vele fouten bevat. U biedt de lokale overheid de gelegenheid daarop tijdens de

zienswijzeperiode te reflecteren. Gezien het aantal kaarten en kaartlagen is dat als het zoeken van duizenden spelden in een hooiberg. Wij distantiëren ons daarvan en verzoeken u zorgvuldiger te werk te gaan in afstemming met de lokale overheid.

- De naam Groenblauwe landbouwzone wekt de indruk dat het (huidig) landbouwkundig gebruik centraal staat in plaats van de opgave. Wat ons betreft is dit een te sectorale benadering omdat in de groenblauwe landbouwzone ook veel andere opgaves landen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de beekdalbredebenadering, ruimte voor waterberging en natuurontwikkeling langs beken en rivier de Maas. Wij verzoeken u de opgave centraal te stellen waarbij we rekening houden met het agrarisch gebruik.
- Binnen de zone Primair landbouwgebied liggen veel deelgebieden waar gemeenten in de gemeentelijke omgevingsvisie een ander accent en ambities hebben vastgelegd. Voor een deel is dat zelfs al vertaald in omgevingsplannen. De stellige koers dat dit gehele gebied primair voor de landbouw is, legt dus nogal wat beperkingen op die strijdig (kunnen) zijn met het gemeentelijk beleid en lopende gebiedsontwikkelingen waar de oplossing wellicht niet per definitie een landbouwkundige maatregel is. Daarnaast wordt ook een behoorlijke beperking opgelegd aan stoppende agrariërs en agrariërs die een nieuw toekomstperspectief voor willen/moeten opzoeken. Wij verzoeken u om hiermee rekening te houden.
- De zone Verwevingsbied doet in veel gevallen geen recht aan de feitelijke situatie (onder andere doordat de begrenzing van het stedelijk gebied op kaart niet actueel is) en wijkt ook vaak af van (min of meer vergelijkbare) overgangszones die in gemeentelijke omgevingsvisies zijn vastgelegd. We onderschrijven dat in verwevingsgebied kansen liggen om verbindingen te leggen met andere functies en slimme combinaties te maken die bijdragen aan een gezonde leefomgeving. Het is dan ook onbegrijpelijk dat er gekozen is voor vaste breedte van verwevingsgebieden en er niet gekeken is wat er in de gebieden speelt of noodzakelijk is om (negatieve) externe effecten te beperken. Wij verzoeken u dit alsnog te doen.

H4 - Ruimtelijke kwaliteit

- We onderschrijven het belang van ruimtelijke kwaliteit bij het vormgeven van de vele maatschappelijke opgaven en transities. De waarde van ruimtelijke kwaliteit wordt opgehangen aan het vestigingsklimaat en toerisme, cultuur en identiteit, dus de bijdrage aan sociaal-economische positie. We missen de landschappelijke kwaliteit, het landschap zelf. Wij verzoeken u deze alsnog toe te voegen.
- De vraag is op welke schaal ruimtelijke kwaliteit een provinciaal belang is en of het detailniveau van dit hoofdstuk dan passend is. Geef duidelijk aan voor welk type gebiedsontwikkelingen (opgave, schaal, omvang, etc.) er een provinciaal belang geldt. De voorgestelde motiveringsplicht voor alle nieuwe omgevingsplannen of omgevingsactiviteiten tast de autonomie van de lokale overheid aan, gaat ons inziens te ver en leidt alleen maar tot extra onderzoekskosten en onnodige bureaucratie. Wij verzoeken u het provinciaal belang nader te onderbouwen.
- Om de ruimtelijke kwaliteit te duiden worden inde POVI de zogenaamde gebiedspaspoorten geïntroduceerd. Op zichzelf is dit een prima benadering om ruimtelijke kwaliteit in beeld te brengen. Er liggen echter al vele stukken die betrekking hebben op ruimtelijke kwaliteit. Op gemeentelijk niveau, op regionaal niveau (denk aan het ontwerpend onderzoek), maar ook op provinciaal niveau (denk aan het Panorama Maasvallei). Uit de tekst blijkt niet dat hier gebruik van wordt gemaakt, maar ook niet hoe u om wil gaan met stukken die al op gemeenteniveau zijn vastgesteld en in gebruik zijn. Wij verzoeken u om duidelijkheid te geven hoe er met de stukken omtrent ruimtelijke kwaliteit dient te worden omgegaan en hoe zich deze tot elkaar verhouden. Wij zien de gebiedspaspoorten vooral als inspiratie en vinden het te ver gaan om dit in de POVI en/of verordening te verankeren.
- In artikel 1.2 Omgevingswet wordt het begrip "omgevingskwaliteit" geïntroduceerd (opvolger van ruimtelijke kwaliteit). De gemeente staat aan de lat om hier invulling aan te geven. Dit kan via de nieuwe commissie omgevingskwaliteit en beleid (zie afdeling 17.2 & artikel 17.9 Omgevingswet). Verplicht is in elk geval het onderdeel Rijksmonumenten en

Gemeente leudal

eventueel de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Met dit in het achterhoofd gaat paragraaf 4.4 wel erg ver. Bent u van mening dat de gemeentes hierin steken laten vallen? Als dat het geval is: is de omgevingsvisie dan het juiste instrument om hier aandacht voor te vragen? Als dit niet het geval is dan is deze paragraaf ook niet aan de orde.

H5 - Natuur

- Wij missen ambitie en koers voor natuurontwikkeling in onze provincie. Het blijft hangen op algemeenheden en "vaagheden" en tegenstrijdigheden. Weinig uitspraken over wat onze opgave nu echt is en hoe we hiernaartoe werken. We lijken ons te houden aan bestaande regels en afspraken. Daarnaast missen we ook de relatie met de omgevingsverordening. Wij maken ons serieus zorgen of u wel echt werk wil maken van onze natuuropgave.
- Bij de algemene opgave wordt een opsomming gegeven die deels overlappend is, uitputtend lijkt te zijn, maar niet is. Belangrijke factoren als stikstofdepositie en waterkwantiteit/-kwaliteit worden benoemd, maar er ontbreken ook een aantal drukfactoren zoals geluid, licht, verontreiniging en recreatieve druk. Wij verzoeken u deze toe te voegen.
- Op de kaart is te zien dat er een "overgangsgebied rondom kwetsbare Natuur 2000-gebieden" is geïntroduceerd (zie ook § 5.6.2). Onduidelijk is welke parameters hieraan ten grondslag liggen. Op sommige plekken is te zien dat er voor een x-aantal meters is gekozen. Op andere plekken is weer sprake van een heel gebied dat eronder valt. Verder toont de Groenblauwe Landbouwzone en het Overgangsgebied rondom kwetsbare Natura 2000-gebieden wel heel veel overeenkomsten. Het overgangsgebied maakt deel uit van de Groenblauwe landbouwzone. Wij verzoeken u om hier duidelijkheid over te geven.
- De laatste alinea van § 5.3.5 gaat in op de Nationale parken. Het beschreven doel van de transformatie tot regionale landschappen is niet geheel in overeenstemming met de Rijksopgaven. Zij zetten juist in op een sterk merk, robuustere natuur en de zonering in en om het Nationaal park. Wij verzoeken u aan te sluiten op de overeenstemming met de Rijksopgaven.
- Wat wordt verstaan onder Regionaal Landschap? Wij verzoeken u om dit nader te beschrijven.

H6 – Water

- Het effect van hoogwater Maas lijkt niet meegenomen te zijn bij het vaststellen van de (regionale) waterveiligheidszones (§ 6.4.12). Waarom is dat niet van belang bij het bepalen van de waterveiligheidszones?
- U bent voornemens om de grondwaterstanden met 10 tot 50 cm te verhogen. Grondwaterstanden zijn geen vaste waarde maar een trend. Heeft u de consequenties van de voorgenomen verhoging voor grondwateroverlast in beeld gebracht? Zo ja, wat zijn de consequenties?
- Door het meer vasthouden en minder onttrekken van water, vergroten we de waterbeschikbaarheid in Limburg. In hoeverre wordt ook ingezet op het hergebruik van water?
- Wij vragen u om de in deze POVI aan te geven wat uw ambities en opgaven zijn om te voldoen aan de KRW en voor bescherming van onze grondwaterbeschermingsgebieden.
- Wij onderschrijven de noodzaak voor meer bescherming van onze drinkwaterbronnen. Uit eerdere modellen hebben we gezien dat vergroting van de zone naar een 200 jaar beschermingsgebied enorm veel impact op de omvang van het beschermingsgebied en de daarvoor geldende restricties heeft. We gaan hierover graag het gesprek met u aan.
- Gesteld wordt dat er slechts beperkte mogelijkheden zijn voor het onttrekken van koel- of proceswater ten behoeve van de energietransitie uit de Maas. Dit strookt niet met hetgeen geformuleerd is in het hoofdstuk energietransitie.
- De verwijzing naar de stresstestkaarten komt uit bij de klimaateffectatlas. Wij geven er de voorkeur aan om te verwijzen naar de stresstest van Waterpanel Noord (wordt dit jaar nog geactualiseerd).
- Binnen de landbouw zien we de afgelopen jaren een toename van intensieve teelten die van invloed zijn op het (grond)waterpeil. Daarnaast zien we een toename in teelt

Gemeente leudal

ondersteunende voorzieningen waarbij in sommige gevalle grote oppervlakten worden afgedekt van de bodem (zogenaamde containervelden). U stelt echter dat u grootschalig afdekken van de bodem wilt voorkomen. Het is in deze POVI niet duidelijk hoe u deze ontwikkelingen ziet in het licht van "water in het landelijk gebied". Wij vragen u om in deze POVI daar meer aandacht en richting aan te geven.

H7 – Bodem & Ondergrond

- Het provinciaal belang met betrekking tot bodemkwaliteit (7.2), ecosysteemdiensten (7.3) en 3D-ordening (7.4) is niet uitgewerkt. Waar verschilt het provinciaal belang voor bodem en ondergrond, van het gemeentelijk belang? In de Omgevingswet, door u bevestigt in het provinciaal art. 217a-onderzoek, worden gemeenten beschouwd als primaire overheid, vooral om dat zij dicht staan bij hun inwoners en bedrijven. Dit geldt voor alle onderdelen van het Omgevingsrecht, dus ook voor bodem en ondergrond. Geadviseerd wordt om het provinciaal belang uit te schrijven, bijvoorbeeld door taken, rollen en verantwoordelijkheden te benoemen (in relatie met die van gemeenten). Evenals het formuleren van 'criteria' die het provinciaal belang helpen duiden. Voorbeelden zijn: het hebben van bovenlokaal inzicht in bodemkwaliteiten, ecosysteemdiensten en 3D-ordening. Het organiseren van bijbehorende bovenlokale monitoring, zodat data éénduidig wordt verzameld en geïnterpreteerd. Relaties leggen en benoemen tussen ondergrond en gebruiksfuncties, waarmee integrale belangafweging beter vorm gegeven kan worden.
- In relatie tot grondstoffenwinning wordt alleen -passief- geconstateerd dat *"De vraag naar primaire bouwgrondstoffen zal in de toekomst naar verwachting veranderen als gevolg van de transitie naar een circulaire economie".* Onderdeel van een circulaire economie is het gebruik van circulaire grondstoffen: dat mag scherper gedefinieerd worden. En de vraag is hoe we die transitie naar het gebruik van circulaire grondstoffen gaan faciliteren om de traditionele winning (en/of vervangende import) te kunnen afbouwen. Komt nog bij dat circulaire bouwstoffen voor een deel ook niet-schone secundaire bouwstoffen (opgewerkt afvalstoffen) zijn: hoe gaan we daarmee om? Worden op voorhand geen uitsluitingsgebieden beschreven? Met andere woorden: kan het overal mits er een zo hoog mogelijke maatschappelijke meerwaarde wordt gerealiseerd? Wij verzoeken u om hier duidelijk over te zijn ook gezien het feit dat we dergelijke ontwikkelingen niet overal wenselijk vinden.

H8 – Gezonde en veilige leefomgeving

- De weging en bescherming van gezondheid ten opzichte van andere factoren en belangen vraagt meer aandacht. Daarnaast wordt gezondheid teveel vertaald naar milieufactoren en heeft de inrichting van de fysieke leefomgeving een veel grotere impact op gezondheid (breed) dan we denken en meenemen bij inrichtingsvraagstukken.
- Als een van de weinige provincies heeft de provincie Limburg al geruime tijd een Sociale Agenda en een Sociale Basisinfrastructuur. Vanuit dat perspectief missen we bij het thema gezondheid het belang van een leefomgeving die gezonde keuzes bevordert, ruimte geeft voor sport, recreatief bewegen maar ook lopen en fietsen als mobiliteitskeuzes bevordert. Daarnaast is het voor inwoners van belang om deel uit te kunnen maken van een Vitale Gemeenschap, waar inwoners elkaar kennen, omzien naar elkaar en zelf kunnen bijdragen aan het verbeteren van hun leefomgeving. Limburg heeft oog voor leefbaarheid.
- Wat mobiliteit betreft, ligt de nadruk op vervoer naar werk en school, terwijl sociaal verkeer onder druk staat door verdwijnende OV-verbindingen naar kleine kernen. Vrijwilligersinitiatieven zoals wensbussen ontstaan als alternatief. Doelgroepenvervoer biedt een oplossing voor ouderen en minder mobiele personen, maar roept vragen op over toegankelijkheid en geschiktheid van kleine busjes. Dit vraagt om een goed doordacht mobiliteitsnetwerk dat laagdrempelige toegang biedt aan iedereen. Wij verzoeken u hier ook aandacht voor te hebben.
- Milieuthema's zijn vooral sectoraal beschreven. In de uitvoeringspraktijk zijn deze thema's vaak tegelijkertijd relevant. Dat vraagt om deze thema's, ook in relevantie tot gezondheid, sociaal, veiligheid en leefbaarheid om meer integraal te gaan benaderen. En na te denken

hoe hierover integraal kan worden afgewogen? Hebben we daarvoor een gedeelde methode of proces?
- We missen duidelijkheid bij de mogelijke impact van landbouw op de gezondheid. Er is wel aandacht voor geluid, geur, stikstof, gezondheid nabij geitenhouderijen. Graag ook duidelijke kaders voor zaken als spuitzones en zoönosen.
- Er mist een paragraaf over geluid bij omgevingsvergunningen (bij complexe bedrijven waar de provincie bevoegd gezag is). Wij verzoeken u om dit alsnog toe te voegen.

H9 - Energie
- De aanleg van ons energiesysteem vraagt om ruimte en is noodzakelijk voor relevante sectoren in Limburg. In de teksten wordt meermaals gesproken over energienet, dit is te smal. Er moet gesproken worden over ruimte voor het energiesysteem als geheel. Daarnaast missen wij de urgentie/stevigheid in de inleiding rondom dit thema vanwege de grote ruimtevraag die er voor energie ligt.
- We missen nog een onderdeel over regionale waterstofnetten en de samenhang met de aftakkingen. Ook in combinatie met lokale waterstof opwek/opslag als eventuele aanjager van het regionale netwerk (zowel in stedelijk als landelijk gebied).
- Er zijn 3 kaarten onderscheiden, uitsluitingsgebieden, zoekgebieden, niet uitgesloten gebieden. Zo te zien heeft u de uitsluitingsgebieden gekopieerd vanuit NPRES en alleen de kaartlaag 150m windturbine gepakt (dit is een inschatting om dat het kaart materiaal niet geduid wordt). Maar ze sluiten daarmee alle turbines in die omgeving uit ongeacht de hoogte. Dat terwijl de afstandsnormen per hoogte van de windturbine verschillen. Het is heel onhandig aangezien daarmee kleinere windturbines, van 100m, geblokkeerd worden. Graag zien wij de volledige kaarten terug.
- Kaarten sluiten niet aan bij nationale dataset NP RES en bevatten niet de relevante vastgestelde gemeentelijke kaders. Daarmee zit de kaart dus vol met foute aannames (Energielandgoed Wells Meer is bijv. aangemerkt als uitsluitingsgebied). Betrek gemeenten bij het vaststellen van zoekgebieden voor zowel wind als zon.
- Het is onduidelijk wat wordt bedoeld met maximaal twee energiedragers per gebied. Wat wordt met gebied bedoeld? Is het provinciaal wenselijk of juridisch haalbaar om een maximum op te leggen? Wat als een gebied meerdere geschikte bronnen heeft? Wij verzoeken u dit te verduidelijken en nader te onderbouwen.
- Het beoordelingskader voor de situering van systeembatterijen lijkt ontwerpen te zijn voor standalone batterijprojecten. Graag zien we ook wat opgenomen over de bredere toepassing van batterijen.

H10 - Wonen
- Limburg wordt gezien als één. Enerzijds is dat goed. Anderzijds is niet te ontkennen dat Noord- Midden en Zuid qua identiteit en woonmilieu van elkaar verschillen. Daar waar Noord- en Midden-Limburg een groeipotentie heeft in huishoudens, speelt in Zuid-Limburg vooral een herstructureringsopgave. Dit vraagt om een gedifferentieerde aanpak die aansluit bij de behoefte. Onduidelijk is van welke behoefte c.q. welke onderzoeken u uitgaat (lokaal, regionaal of provinciaal?) en of daarin de behoefte vanuit de regio's Eindhoven en Arnhem/Nijmegen wordt meegenomen? Wij verzoeken u hier een uitspraak over te doen.
- Er wordt veel nadruk gelegd op de Woondeal (tot en met 2030) en daarna Limburg Centraal (na 2030). We begrijpen de keuze om vooral in te zetten om op sterke compacte steden, maar heb ook oog voor wat nodig is voor de leefbaarheid in de overige kernen. Welke lange termijnvisie geldt voor de overige gemeenten? Waarom wordt hiervoor niet gebruik gemaakt van het ontwikkelperspectief uit de Ontwerpende Onderzoeken? Neem ook een verwijzing op naar het, binnenkort op te starten, regionaal verdichtingsonderzoek.
- Er wordt gesproken over evenwichtige verdeling van woningen, maar de term fairshare is niet opgenomen. Neem een verwijzing op naar de, in voorbereiding zijnde, Wet Versterking Regie Volkshuisvesting (WVRV) waarin 'fairshare' wel een plek krijgt. Een evenwichtige

verdeling krijg je alleen door ook rekening te houden met de bestaande woningvoorraad en leefbaarheid.

- Volgens de POVI worden tijdelijke locaties voor short-stay ook beschouwd als 'wonen'. Dit conflicteert met lokaal/regionaal beleid van gemeenten in Noord-Limburg. Wij zien de huisvesting van arbeidsmigranten die hier tijdelijk verblijven (short-stay) als een vorm van 'logies en niet als 'regulier wonen. Bovendien gaat het niet om tijdelijke huisvesting, maar om permanente locatie voor mensen die hier tijdelijk verblijven. Huisvesting van deze groep mensen is wezenlijk anders: een groot deel van de mensen heeft nog niet de beslissing genomen om zich hier langdurig te vestigen. Door de opgave om te komen tot 'waardige huisvesting' voor short-stay (wat uiteindelijk ons gezamenlijk doel is) op één hoop te schuiven met regulier wonen maakt dat deze opgave onuitvoerbaar wordt. Zowel de doelgroep, de tijdelijkheid van verblijf alsook de sociale verbondenheid aan de woonomgeving is niet overeenkomstig met een reguliere woonomgeving. Nu worden wijken die het sociaal-maatschappelijk al zwaar hebben nog eens extra belast met dit type van short-stay verblijvers. Ook drijft het woningprijzen op voor starters op de woningmarkt. Wij verzoeken met klem om bij deze vorm van huisvesting te spreken over 'logies' i.p.v. 'wonen'.
- Welke rol neemt u in uitdagingen op het gebied van wonen en belemmeringen die daarbij spelen. Denk aan stikstof, spuitzones, beschikbaarheid energie, drinkwater enz.?
- Bij het thema wonen wordt het 'circulair bouwen' (ondanks de verwijzing in § 12.2 – Circulaire economie) niet nader uitgewerkt. In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) wordt juist de bouw- en sloopsector aangemerkt als 'high potential'. De doelen uit NPCE (gescheiden materiaalstromen bij sloop, het stimuleren van biobased en secundair materiaalgebruik, en circulaire woningbouw in brede zin) zien we niet terug in de ontwerp-POVI. Dit is een gemiste kans, zeker gezien de grote bouwopgave waar Limburg voor staat én het feit dat veel bouw- en sloopbedrijven in de regio al initiatieven nemen op dit vlak.

H11 - Land- en tuinbouw

- Wij constateren dat Provinciaal belang is: een gunstig ondernemersklimaat voor de agrofoodsector en een betekenisvolle transitie in de agrofoodsector (overgang naar een meer duurzame circulaire, vraaggerichte productie, die in balans is met en bijdraagt aan een goede duurzame leefomgeving. Er is dus geen provinciaal belang bij de niet agrofoodsector (bloembollensector, paardenhouderij, schapenhouderij, graszodenteelt, boomteelt), etc.? Wanneer is sprake van een duurzame leefomgeving? Hoe verhoudt zich dit tot opgaves op het gebied van natuur en biodiversiteit?
- Algemene opmerking: POVI is erg 'hoog over'. Bij individuele verzoeken die geregeld moeten worden met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa) is heel concreet aangegeven wat het provinciaal belang is en is advies en instemming van Gedeputeerde Staten vereist (besluit 13 december 2023). Bij bijv. toevoeging van vestigingsmogelijkheden voor voorzieningen voor vrijetijdseconomie (hoe kleinschalig ook, bijv. b & b) moet u instemming verlenen en wordt erg moeilijk gedaan c.q. buitenproportionele eisen gesteld. Graag meer inzicht verlenen wanneer sprake is van een provinciaal belang bij initiatieven en wat de reikwijdte is voor gemeenten om zelfstandig initiatieven te realiseren zonder hiervoor bij u om advies en instemming te vragen. Om bij elk (kleinschalig) initiatief met u het gesprek te voeren is niet werkbaar.
- Hoe gaat u om met natuurvergunningen van plannen die niet gerealiseerd worden?
- "Agrofoodsector" impliceert hier enkel de hoogproductieve vorm van land- en tuinbouw. Dit impliceert dat er geen ruimte voor extensieve vormen van land- en tuinbouw (korte keten, regionale voedselsystemen, niche enz.) en het inmiddels brede palet aan diverse vormen van verbrede landbouw zoals zorgboerderijen, agrarische kinderdagverblijven, kamperen bij de boer enz. Juist in deze vormen zit de verbindende schakel tussen stad en platteland. Gemeenten hebben in de afgelopen decennia bewezen hier "gebiedsgericht" de juiste balans in te kunnen vinden. Het verzoek is om ook ruimte te bieden aan extensieve vormen van land- en tuinbouw en hier meer duidelijkheid over te geven.

Gemeente leudal

- Emmisieloos telen graag aandacht geven in de formulering: toekomst bestendig is dus ook niet afwentelen op bodem en oppervlaktewater systemen. Een heel aantal locaties kent serieuze beperkingen op vlak van (proces)water. Waar e.e.a. niet op eigen terrein voldoende gezuiverd kan worden moet het op de riolering; die hier niet op bedacht/toegerust is.
- "Bij nieuwe ruimtelijke plannen en ontwikkelingen verwachten wij dat agrariërs een bedrijfsontwikkelingsplan opstellen". Wat is het doel hiervan en welke criteria worden hieraan gesteld. Doel toegevoegde "drempel" wordt niet gezien dus voorstel om regel BOP te schrappen.
- In de afgelopen jaren heeft u hier op haar thema's als natuur- en stikstof bewust geen actieve procesrol gehanteerd. Op welke wijze gaat provincie dit stimuleren en faciliteren?
- In dit ontwerp wordt nergens gerept over innovatieve vormen van landbouw zoals vertical farming. Ziet u kansen voor deze vorm van landbouw en zo ja in welke gebieden? Door het uitblijven van heldere provinciale beleidsuitgangspunten over vertical farming worden gemeenten inmiddels geconfronteerd met diverse verschijningsvormen in het landelijk gebied in het verlengde van glastuinbouwbedrijven. Wij verzoeken u om hier heldere beleidskaders voor te formuleren.
- Waarom is uitbreiding van glastuinbouw in verwevingsgebied toegestaan? Wij verzoeken u om dit aan te passen en uitbreiding in verwevingsgebied uit te sluiten.
- Nieuwvestiging van een agrarisch bouwvlak in het verwevingsgebied is uitgesloten. Dus nieuwvestiging van een vorm van stadslandbouw in het verwevingsgebied is niet mogelijk? Het verzoek is om hier meer duidelijkheid over te geven.
- Wat is de aanpak voor voormalige agrarische bedrijfswoningen? Door de herbestemmingsmogelijkheden naar wonen in te perken zijn deze onverkoopbaar.
- Wanneer er geen nieuwe passende herbestemming gevonden wordt, resteert alleen sloop. Wij adviseren u een sloopfonds in te richten waaruit dit gefinancierd kan worden.
- Om die reden staat u in vrijkomende agrarische bebouwing in beginsel geen nieuwe niet-agrarische functies toe en in het geval van bedrijfsbeëindiging worden bedrijfswoningen niet omgezet naar burgerwoning. U stelt dat er onderzocht wordt of deze woningen onder de plattelandswoningen of voormalige bedrijfswoningen kunnen vallen. Dit is echter strijdig met de wet op de plattelandswoningen. Bij een gestopt agrarisch bedrijf kan woning nooit een plattelandswoning worden op basis van uitspraken van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.
- Wat betreft solitaire grootschalige verwaarding van mest en agrarische reststromen kiezen we voor vestiging op of direct nabij een Bedrijventerreinen waar bedrijven met veel milieu-/gebruiksruimte (de vroegere hogere milieucategorieën) zijn toegestaan. Op deze locaties worden mest en andere reststromen van derden verwaardigd en ligt de focus op grootschaligheid. Vanaf welke omvang is sprake van grootschaligheid? En is er überhaupt ruimte op bedrijventerreinen om dergelijke activiteiten te huisvesten.

H12 – Economie en werklocaties

- We hadden verwacht iets te lezen over het grotere economische ecosysteem waar we onderdeel van uitmaken. Wat is de betekenis van de grote economische motoren buiten onze regio op onze toekomst? Uiteraard gaat het dan over Brainport, maar net zo over het nabije industriecluster in Duitsland. En de "blue banana" waar we onderdeel van zijn. Wat is ons perspectief in deze grotere ontwikkeling? En wat is daarvan de ruimtelijke impact? De enorme ontwikkeling van Brainport, maar ook de woningbouwontwikkeling rond de IC-stations in Limburg leidt ertoe dat veel bedrijvigheid onze kant, c.q. buiten de steden/IC-locaties wordt gedrukt. Hoe groot is die opgave? Wat willen we opvangen/wat niet? Hoe verhoudt dit zich tot uw uitspraken over agrarisch gebied en uitleglocaties?
- Hoewel in de POVI wordt onderkend dat de transitie naar een circulaire economie vraagt om een bovenregionale en grensoverschrijdende aanpak, ontbreekt in de uitwerking een integrale visie en rolopvatting van u binnen dit speelveld. In de regio zijn diverse waardevolle initiatieven ontstaan vanuit gemeenten, ondernemers en kennisinstellingen, zoals de samenwerking binnen de Afval Samenwerking Limburg (ASL), de Intergemeentelijke Samenwerking met Universiteit Maastricht en de ontwikkeling van- en

verkenning naar circulaire ambachtscentra en -hubs. Deze initiatieven dragen direct bij aan de circulaire economie, maar worden in de POVI nauwelijks genoemd of ondersteund.
De huidige focus op grootschalige innovatiecampussen zoals Chemelot, de Brightlands Campussen en de mogelijke komst van de Einstein Telescoop is begrijpelijk, maar biedt geen vervanging voor een breed gedragen en samenhangende aanpak op regionaal niveau. Hiermee dreigt u haar verbindende en faciliterende rol richting decentrale overheden, maatschappelijke initiatieven en het mkb onvoldoende in te vullen.
Wij adviseren dan ook om in de definitieve POVI sterker in te zetten op:
  - Het expliciet erkennen en ondersteunen van bestaande regionale circulaire initiatieven;
  - Een faciliterende rol voor de provincie in het versterken van samenwerkingen tussen gemeenten, onderwijsinstellingen en ondernemers;
  - Het ontwikkelen van een integrale, provincie brede visie op de circulaire economie, waarin zowel top-down als bottom-up initiatieven samenkomen.
- In paragraaf 12.4.4.3.4 wordt ingegaan op energiegebruik in relatie tot bedrijventerreinen. In bredere zin geldt echter dat de verschillende duurzaamheidsopgaven – zoals de energietransitie, de circulaire transitie en klimaatadaptatie – nu grotendeels als afzonderlijke thema's worden behandeld in de POVI. Dit terwijl juist een integrale benadering essentieel is om doelconflicten te voorkomen en synergie te benutten.
Wij adviseren om in het definitieve document meer aandacht te besteden aan:
  - Het integreren van duurzaamheidsopgaven op beleids- en uitvoeringsniveau;
  - Het ontwikkelen van integrale gebiedsgerichte aanpakken, met name op bedrijventerreinen, waar energie, circulariteit en klimaatopgaven elkaar raken;
  - Het expliciet benoemen van mogelijke spanningen én oplossingsrichtingen bij gecombineerde transities.
- Focus ligt weer te sterk op Chemelot, Brightlands en Einstein telescoop; hoe vindt de connectie/kennisvalorisatie naar de regio plaats? De aanwezigheid en kwaliteit van het MKB, m.n. maakindustrie wordt niet genoemd. Deze is bovendien van belang voor het functioneren van de Brightlands zelf. Teleurstellend is de traditionele blik naar binnen toe. De sterk voelbare invloed van de naastgelegen Metropoolregio Eindhoven wordt nergens genoemd! Wel wordt de Euregio aangehaald, echter alleen als dit uitkomt: voor de Einstein Telescope. Wij verzoeken om dit breder te bekijken en ook naar buiten gericht.
- De lijst met bedrijventerreinen van provinciaal belang is zeer omvangrijk. Onduidelijk in welke mate de belangen tussen provincie en individuele gemeenten zijn geborgd, bijvoorbeeld op aspecten zoals regionale meerwaarde, governance, POL-uitwerking en bedrijventerreinen. Wij verzoeken u om dit nader te duiden.
- Onduidelijk is hoe er wordt omgegaan met de beoogde regionale taakstellingen, meer specifiek over de exacte locatie, strijdigheid van functies, fysieke mogelijkheden en fysieke belemmeringen, aard van bedrijvigheid, arbeidsmarkt, natte kavels, uitbreidingsbehoefte, circulaire ambities te faciliteren. Wij verzoeken u dit nader te duiden.
- Economie en werklocaties zijn te eenzijdig (wat voor type economie willen we zijn?). Integrale afstemming mist, bijvoorbeeld internationale werknemers, VAB's, glastuinbouw, vrijetijdseconomie, energie, netcongestie, relatie Brainport Eindhoven (druk op de regio, wederkerigheid, complementariteit, overloopgebied e.d.)
- Het niet toestaan van huisvesting van internationale werknemers op bedrijventerreinen c.q. werklocaties en/of in het buitengebied werkt belemmerend om voldoende arbeidskracht te werven en op een kwalitatief goede manier te kunnen huisvesten. Dit terwijl internationale werknemers onmisbaar zijn voor draaiend houden van onze economie. Zoals gesteld bij wonen is huisvesting van deze groep mensen wezenlijk anders dan regulier wonen: een groot deel van de mensen heeft nog niet de beslissing genomen om zich hier langdurig te vestigen. Bovendien vergroot dit de druk op reguliere woningen en wordt te eenvoudig.

H13 - Vrijetijdseconomie

- Wij willen benadrukken dat er onderscheid is tussen Noord/Midden- ten opzichte van Zuid-Limburg rondom dit thema en dit onderscheid ook in de POVI benoemd mag worden. Maak gebruik van de ontwerpend onderzoeken om dit onderscheid te beschrijven.

Gemeente leudal

- Tekst voor het onderdeel Vrijetijdseconomie heeft het karakter van een toetsings- en spelregelkader voor ruimtelijke initiatieven. In de POVI zou een strategische ruimtelijke toekomstvisie moeten worden omschreven. Wij verzoeken u dit hoofdstuk in lijn te brengen met de andere hoofdstukken en deze naar visie niveau te tillen.
- Vrijetijdseconomie is meer dan alleen een marktanalyse. Onze gezamenlijke ambitie is Limburg een goede toeristisch-recreatieve structuur heeft met vitale bedrijven en kwalitatief goede routestructuren. Dit vraagt om een integrale afweging bij initiatieven naar de draagkracht van een gebied, verdeling schaarse ruimte en gebiedskwaliteiten. Wij verzoeken u daarvoor gebruik te maken van de analyse en het ontwikkelperspectief uit ZON2050 De Peel, de Ontwerpende Onderzoeken en het Panorama Maasvallei.
- Niet alleen aantrekkelijke steden zijn van belang voor vrijetijdseconomie, ook een aantrekkelijk landschap (natuur, cultuurhistorie, etc.). En juist de kwaliteit van natuur en landschap is een rol en bevoegdheid van de provincie: leg op z'n minst die relatie.
- De gemeente is volgens de Omgevingswet het bevoegd gezag voor initiatieven voor vrijetijdseconomie. Voor het beoordelen van die initiatieven legt de gemeente in haar Omgevingsvisie haar visie op de bestaande en gewenste toeristisch-recreatieve structuur vast. Is het de rol/verantwoordelijkheid van u om bedrijfsontwikkelplannen, marktonderbouwingen e.d. te toetsen? U moet niet op de stoel van de gemeente gaan zitten. Ons inziens gaat de POVI hier veel te ver.
- Volgens deze versie van de POVI zijn in primair landbouwgebied helemaal géén nieuwe toeristische initiatieven mogelijk. Daarmee wordt de transitie van het landelijk gebied (stoppersregelingen) op slot gezet. Maatwerk moet altijd mogelijk blijven, waarbij we als gemeenten kritisch kijken naar het initiatief (aard en locatie).

H14 – Mobiliteit

- We ondersteunen de constatering dat een goede bereikbaarheid van voorzieningen niet alleen leunt op autobereikbaarheid, maar dat daarvoor een transitie naar een publiek mobiliteitssysteem noodzakelijk is. Daarbij vragen wij specifieke aandacht en oplossingen voor kernen/gebieden die niet goed zijn aangesloten op het OV. In het bijzonder daarom ook uw aandacht voor de ontwikkeling van een NS station in Baexem.
- We lezen niets terug over de slechte bereikbaarheid met de Brainport regio en dan met name met de campussen. We lezen niets terug over een visie met mogelijke oplossingen, zoals bijvoorbeeld de bus rapid transit. Hoe kijkt u daar tegenaan?
- Het betreft vooral een opsomming van bestaande/lopende activiteiten die al op de agenda staan waardoor er weinig ambitie uit gaat van deze POVI. Ook bij dit thema is geen gebruik gemaakt van de analyse en ontwikkelperspectieven uit de Ontwerpende Onderzoeken. Wij verzoeken u deze alsnog mee te nemen.
- De ambitie beperkt zich bij interpretatie van de schrijfwijze tot 'het in stand houden van' door middel van uitvoering van beheer, onderhoud en ROVL werkzaamheden. Hierin mist de 'gezamenlijke opgave' en ambitie voor bijvoorbeeld fietsinfra/netwerk en de toekomstgerichte ambitie om fiets, veiligheid en gezondheid te stimuleren.
- De elektrificatie, maar ook de verdere verdubbeling van de Maaslijn, is topprioriteit opdat een intercityverbinding tussen Maastricht en Arnhem/Nijmegen mogelijk wordt. Dit is een voorwaarde om de groeipotentie van de regionale kernen te kunnen benutten en stations toe te voegen.
- Bij het verbeteren van de spoorinfra met het buitenland is het borgen van een goede leefbaarheid langs het spoor en de emplacementen in de (binnen)steden (geluid, trillingen en externe veiligheid) randvoorwaardelijk. Ook de realisatie van een volwaardige Delta Rhine Corridor (DRC) kan hieraan een belangrijke bijdrage leveren. Verder is verdubbeling van de diverse enkelsporen op/nabij de grensovergangen een harde voorwaarde voor het realiseren van de internationale treinen.
- We onderschrijven de noodzaak om de gehele Maasroute geschikt te maken voor klasse Vb. Naast de fysieke maatregelen hoort daar ook een 24/7-bediening bij zodat de logistiek kan meebewegen in de 24-uurs-economie van de Rotterdamse en Antwerpse havens.

Gemeente leudal

H15 – Cultuur en erfgoed

- Wij onderschrijven de cultuurhistorie als kernkwaliteit in het landschap. De historische gelaagdheid met zijn erfgoedensemble zijn belangrijk voor onze (Limburgse) identiteit. Wij vragen u om een stevigere relatie te leggen tussen cultuurhistorie en ruimtelijke kwaliteit, Deze twee zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De redeneerlijn van herkomstwaarde naar toekomstwaarde. Spreek hiervoor een duidelijkere ambitie uit en stem deze af met de opgaves (doelen) van het primaire landbouwgebied, de groenblauwe landbouwzone en de Maasvallei.
- Als het gaat om de instandhouding van monumenten ligt wat ons betreft de focus te zeer op de restauratie van monumenten, in plaats van onderhoud en het in stand houden van bestaande monumenten als zodanig. Onderhoud en instandhouding is immers een stap vóór restauratie. Tijdig herbestemmen kan daar een bijdrage in leveren.
- Wij pleiten ervoor om in § 15.1.6 (Hergebruik monumenten) naast de VAB's ook aandacht te schenken aan de herbestemming van (vaak monumentale) kerken die aan de eredienst worden onttrokken.
- Bij onderhoud, restauratie en verduurzaming van monumenten dient de kwaliteitsstandaard niet alleen bij rijksmonumenten toegepast te worden, maar bij alle monumenten (ook gemeentelijke en provinciale monumenten).
- De rol van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (de KNA) is de belangrijkste leidraad voor de Nederlandse archeologie hoe men om dient te gaan met archeologische waarden. Deze staat niet vermeld in de POVI.

H16 – Verantwoording

- In § 16.2 (Bouwstenen voor de POVI) ontbreekt het Panorama Maasvallei (2024) dat in opdracht van u én in samenspraak met ketenpartners is opgesteld. Het Panorama Maasvallei geeft zoveel inzicht in de kwaliteiten van de Maasvallei en prima integrale inrichtingsprincipes hoe we de Maasvallei – als onderdeel van ons totale riviersysteem – kunnen voorbereiden op de klimaatverandering, wat de wisselwerking is tussen keuzes op systeemniveau in relatie tot regionale/lokale ontwikkelingen, wat dit betekent voor de ruimtelijke inrichting en de gebruiksfuncties en voor de veerkracht van de rivier en de leefbaarheid voor bewoners. Wij hadden verwacht de resultaten van dit onderzoek minimaal terug te zien in H6 (Water), maar ook in de andere thematische hoofdstukken.
- Ten aanzien van de participatie (§ 16.3) constateert u dat "alle stakeholders op het juiste moment zijn meegenomen". U stelt daarbij dat er bij de totstandkoming van de POVI-2021 al een uitgebreid participatieproces heeft plaatsgevonden en dat het nu alleen om een actualisatie van de POVI-2021 gaat. Sinds de vaststelling van de POVI-2021 is de wereld echter in hoog tempo veranderd. Technologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen volgen elkaar snel op en brengen nieuwe opgaven en uitdagingen met zich mee die ook een claim op de ruimte leggen en om een zorgvuldige en integrale afweging vragen. Door de tijdsdruk op het proces moeten we helaas constateren dat we als gemeenten wel zijn meegenomen, maar niet op het juiste moment en niet volledig. Zo hebben we in het voortraject gereageerd op 70%-versies van de meeste hoofdstukken, maar is tijdens de zienswijzeperiode niet duidelijk wat met deze opmerkingen is gedaan. Of hoe onze input is afgewogen ten opzichte van de opmerkingen vanuit andere stakeholders. Daar komt bij dat zelfs tijdens de zienswijzeperiode nog bijeenkomsten plaatsvinden om zaken aan te scherpen en kaartmateriaal te laten toetsen c.q. nader vorm te geven (bijvoorbeeld de begrenzing van verwevingsgebieden). Dit versterkt het beeld dat niet zorgvuldigheid, maar doorloopsnelheid bepalend is voor dit proces.

Gemeente leudal

Reactie 70%-teksten
Voorafgaand aan de zienswijze-periode heeft u 70%-versies van teksten met ons gedeeld. Wij hebben als regio onze opmerkingen en vragen op ambtelijk niveau met u gedeeld en de hoofdzaken daaruit besproken in het bestuurlijk gesprek medio april en het BOFLL medio mei. We zien dat in een (beperkt) aantal hoofdstukken/thema's deze opmerkingen/vragen zijn beantwoord, maar vaak zijn de 70%-teksten ongewijzigd in de ontwerp-POVI terechtgekomen. Wij verwachten derhalve nog een integrale terugkoppeling wat er is gedaan met de opmerkingen en vragen in bijlage 2.

Limburgs Offensief Stikstof
Parallel aan het proces van de POVI loopt het proces Limburgs Offensief Stikstof (LOS) waarin wordt voorgesorteerd op mogelijke aanpassingen die in de POVI worden vastgelegd. Wij waarderen de voortvarendheid waarmee u dit thema oppakt, echter de manier waarop roept wel vragen en weerstand op. De doorlooptijd van het LOS is zo strak en snel dat het voor ons ondoenlijk is de aanpak goed te kunnen doorgronden en onderling te kunnen afstemmen. Door de korte doorlooptijd ontbreekt de samenhang en wordt hier alleen sectoraal naar de aanpak van stikstof en de agrarische sector gekeken. Doordat beide processen onder stoom en kokend water worden doorlopen is het voor ons onmogelijk om de POVI en de LOS in samenhang te bekijken om zo de implicaties te doorgronden. Wij verzoeken u de participatie te verbeteren en de samenwerking met de gemeenten op te zoeken om de integraliteit tussen beide producten te waarborgen.

Afronding
Inwoners en bedrijven in heel Nederland, en dus ook in Limburg, snakken naar 'één overheid' die duidelijkheid en continuïteit biedt in beleid en uitvoering. Gemeenten in Noord- en Midden-Limburg willen dat graag samen met u oppakken voor Limburg. Temporiseren van het proces, tijd nemen voor het goede gesprek is nodig om het geschade vertrouwen te herstellen.

Hoogachtend,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEUDAL

De gemeentesecretaris,

mr. drs. J.J.Th.L. Geraedts

De burgemeester,

i.A.

D.H. Schmalschläger

Gemeente leudal

OLS 2025 HEITSE